

Dr. Hajdú Ferenc*

Dr. Jáky József hmtk. vezérőrnagy

Janicsek József 1897. március 26-án született Eperjesen. Édesapja, dr. Janicsek József főgimnáziumi tanárnaként dolgozott, édesanyja Krajnyák Mária. Két fiú és két leánytestvére volt. A fiúk sikeres tudományos, míg a lányok sikeres pedagógusi pályát futottak be.

Janicsek a főgimnáziumi jeles érettségi után a Pázmány Péter Tudományegyetem természetrajz és matematika szakára iratkozott be, de 1915. november 13-án önkéntesként bevonult a császári és királyi 34. gyalogezredhez. A tartalékos tiszti iskolát 1916-ban végezte el, majd az 1917-ben befejezett Ludovika akadémiai tanfolyam után, augusztus elsejétől nevezték ki hivatásos hadnaggyá, továbbra is a cs. és kir. 34. gyalogezredhez. A „nagy háború” orosz és olasz frontján is számos alkalommal bizonyította a katonai pályára való rátermettségét és bátorságát.

A háború után, 1918-ban beiratkozott a Műszaki Egyetemre. 1919-ben csatlakozott a Vörös Hadsereghez, de Szolnoknál román fogságba esett, ahonnan Aradra szállították. Édesapja családjával november 13-án Miskolcra menekült az Eperjest elfoglaló cseh csapatok elől.

1921-ben második évfolyamon folytatta műegyetemi képzését a gépészmérnök tagozaton, amely mellett a Ludovika Akadémián tanári beosztást is el kellett látnia. A Ludovika Akadémián főhadnaggyá nevezték ki. 1928-ban végezte el a Budapesti közigazgatási tanfolyamot (A tanfolyamok a rejtés időszakának „találmányai”); a tényleges tartalmukat csak sejteni lehet – Szerk.), majd augusztus másodikik hatállyal kinevezték a Honvédelmi Minisztérium 3/d osztály híradó szakelődőjének. Ez az osztály kezelte

az akkor TEKI-nek nevezett HTI ügyeit. A Magyar Királyi Honvéd Haditechnikai Intézet 1930-ban történt hivatalos megalakításakor kinevezték a HTI elektronikai labor vezetőjének, századosi rendfokozattal. Nyolc éven keresztül vezette ezt a laboratóriumot, ahol számtalan, a HTI által fejlesztett vezetékes és vezeték nélküli eszköz alapjai készültek. Laborvezetői beosztása idején léptették elő századosná, és ez idő alatt két alkalommal is csapatszolgálatra vezényelték a Központi Híradó Iskolához. 1930-ban hadiműszaki törzskari (hmtk.), 1934-ben hmtk. törzskari vizsgát tett. 1933-ban nevét Jákyra magyarosította. A HTI IV. szakosztály vezetőjének 1938. október 1-i hatállyal nevezték ki. 1940-ben alezredesi, 1942. szeptember 30-án hmtk. ezredesi kinevezést kapott. 1943-ban a szakosztályvezetői beosztás ellátása mellett, a lokátorügyek miniszteri biztosává is kinevezték. Dr. Bay Zoltán professzorral és mérnökcsapatával közös feladata volt a magyar lokátorfejlesztés és -gyártás beindítása.

A Haditechnikai Intézet számos más tagjával együtt Almásy Pál szervezte be a Bajcsy-Zsilinszky Endre-féle németellenes ellenállási mozgalomba. Kővágó József kérésére a mozgalom számára készített egy nagy hatótávolságú rádiót, amellyel az akkor már a fővárost bekerítő szovjet katonai parancsnoksággal akarták felvenni a kapcsolatot.

A HTI Budapestről történő kitelepítése után több társával együtt a Hadik laktanyában maradt. Céljuk a lehető legtöbb ipari és szellemi érték megmentése volt, hogy a háború után újra tudják kezdeni a munkájukat. A visszamaradó részleg parancsnoki teendőinek ellátásával Csermeczky Béla hmtk.

ezredest bízták meg. Amikor gellérthegy lakásuk már közvetlenül ki volt téve a szovjet tűzérségi tűznek, Jáky József először a japán nagykövetségen próbált menedéket kérni. Miután elutasították, a HTI-ben általa alapított elektronikai laboratóriumába vitte a családját és ott bújtatott más menekülteket is. 1945 januárjában, egy szovjet légitámadás során, két lányával és feleségével együtt életét vesztette. Ideiglenesen a HTI udvarán temették el, majd maradványait a Farkasréti temető családi sírboltjába helyezték át. Az ellenállási mozgalomban való részvételére és a felügyeletére bízott hadiüzemek németek által történő leszerelésének megakadályozására tekintettel, 1945. augusztus 1-ei hatállyal posztumusz vezérőrnaggyá léptették elő.

Nevéhez és munkásságához kötődik a magyar katonai rádiózás kialakulása, a lövedékek sebességének elektronikus úton történő meghatározása, az első magyar katonai elektronikai laboratórium alapítása, a hazai rádiolokátorok első generációjának kialakítása és a magyar radarcsapatok megalakítása.

1. ábra. A Janicsek család az első világháború után. A kép jobb szélén Jáky (Janicsek) József főhadnagyi rendfokozatban

* MH Logisztikai Központ, mb. technológiai igazgató, adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Katonai Műszaki Doktori Iskola. HDF Logistic Center, technological director, lecturer, National University of Public Service, Doctoral School of Military Engineering, e-mail: Hajdu.Ferenc@hm.gov.hu
ORCID: 0000-0003-0449-7678